

Η Εθνική Βιβλιοθήκη, ένα από τα σημαντικότερα πνευματικά ιδρύματα της χώρας, για πρώτη φορά στην ιστορία της διαθέτει εκδοτικό πρόγραμμα, όπως όλες οι μεγάλες βιβλιοθήκες του κόσμου.

Διαμάντια της Εθνικής Βιβλιοθήκης

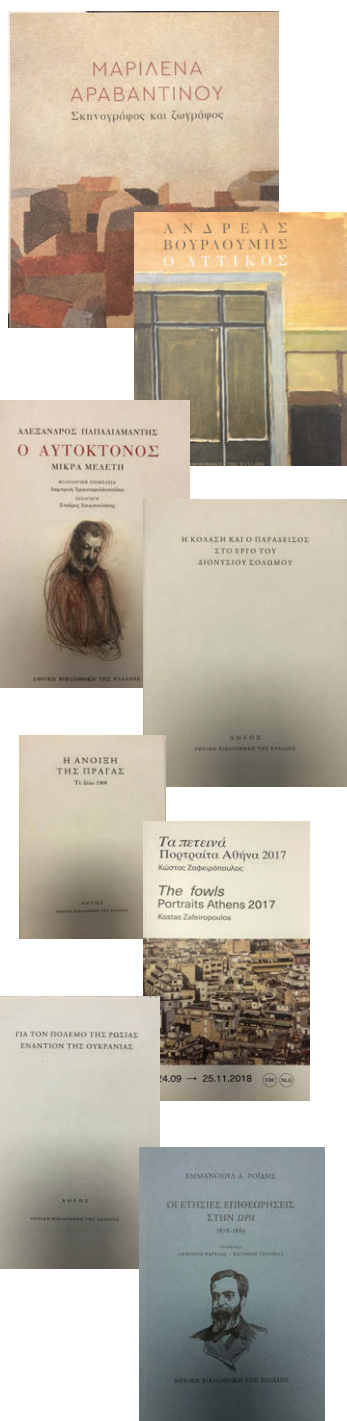
Με το συστηματικό εκδοτικό της πρόγραμμα, η ΕΒΕ έχει ενεργό παρουσία στην πνευματική ζωή του τόπου

Του ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

«Παλιός μύθος αυτός ότι το πρόσωπο φανερώνει την ψυχή. Το πρόσωπο δεν φανερώνει ή, αν φανερώνει, άλλο τόσο κρύβει». Με αυτά τα λόγια ξεκινά ο Σταύρος Ζουμπουλάκης το κείμενό του στον κατάλογο της έκθεσης «Τα πετεινά. Πορτραίτα Αθήνα 2017» του Κώστα Ζαφειρόπουλου. Ήταν μια έκθεση φωτογραφίας με θέμα πορτρέτα αστέγων της Αθήνας, που διοργανώθηκε στην Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος (ΕΒΕ). Ήταν, όπως φάνηκε στη συνέχεια, μια σημαντική στιγμή για την κορυφαία βιβλιοθήκη της χώρας. Διότι με αυτό τον μικρό, μα καλαίσθητο και με μεράκι επιμελημένο, κατάλογο ξεκίνησαν οι εκδόσεις της ΕΒΕ το 2018. Ταυτόχρονα, όμως, αυτή ήταν και η πρώτη έκθεση που διοργάνωσε η ΕΒΕ, επί των ημερών της προεδρίας του συγγραφέα και αρθρογράφου Σταύρου Ζουμπουλάκη στην προεδρία του εφορευτικού συμβουλίου.

Την επόμενη χρονιά, το 2019, κυκλοφόρησε και το πρώτο βιβλίο της σειράς Λόγος, με τίτλο «Τ. Κ. Παπατσώνης. Το κριτικό και δοκιμιακό έργο του». Και εδώ είχαμε την αρχή μιας αξιοπρόσεκτης σειράς, ταπεινής μονάχα φαινομενικά. Αν όμως προσέξουμε τους τίτλους που ακολούθησαν όσον αφορά τη συγκεκριμένη σειρά, θα δούμε ότι η στόχευση μόνο ταπεινή δεν είναι: «Για τον πόλεμο της Ρωσίας εναντίον της Ουκρανίας», «Η Ανοιξη της Πράγας. Το άλλο 1968», «Τιμή στον Αλμπέρ Καμύ», «Γιώργος Ιωάννου», «Η Κόλαση και ο Παράδεισος στο έργο του Διονυσίου Σολωμού», «Δημήτρης Πικιώνης» κ.ά. Θεματολογία και περιεχόμενα που υπερβαίνουν κατά πολύ τη φιλολογική προσέγγιση και τη στενά πολιτική ή αισθητική.

Τα πρώτα δύο βιβλία, του Ζα-

Μερικά από τα βιβλία που έχουν εκδοθεί από την Εθνική Βιβλιοθήκη.

φειρόπουλου και του Παπατσώνη, έγιναν πραγματικότητα χάρη σε χορηγία, διότι η ΕΒΕ δεν διέθετε τον σχετικό προϋπολογισμό. Σήμερα οι εκδόσεις της ΕΒΕ έχουν αισίως φτάσει τις είκοσι πέντε και θα μπορούσαμε να τις χωρίσουμε σε τρεις κατηγορίες: Πρώτον, η μικρή σειρά Λόγος, δεύτερον, άρτιες εκδόσεις νεοελληνικών (για την ώρα) κειμένων (π.χ., «Ο αυτοκτόνος. Μικρά μελέτη» του Αλ. Παπαδιαμάντη, σε φιλολογική επιμέλεια της Λαμπρινής Τριανταφυλλοπούλου) και, τρίτον, οι κατάλογοι των εικαστικών εκθέσεων της Βιβλιοθήκης.

Είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της που η ΕΒΕ έχει συστηματικό εκδοτικό πρόγραμμα. Με ένα πρόχειρο κοίταγμα πίσω στον χρόνο, βρίσκουμε έναν κατάλογο μιας έκθεσης με τους Θπασαρούς της το 1999. Κατά τον Στ. Ζουμπουλάκη, δεν γίνεται επί του προκειμένου κάτι πρωτότυπο, αλλά αυτό που κάνουν όλες οι Βιβλιοθήκες του κόσμου. Το σκεπτικό είναι ότι η Εθνική Βιβλιοθήκη είναι κορυφαίο πνευματικό ίδρυμα της χώρας, άρα οφείλει να έχει ενεργό παρουσία στην πνευματική ζωή του τόπου, με διαλέξεις, σεμινάρια, ημερίδες, συνέδρια, εκθέσεις και, κυρίως, εκδόσεις βιβλίων (στο τέλος τέλος, βιβλιοθήκη είναι).

Εικαστικές εκθέσεις

Οι εικαστικές εκθέσεις της ΕΒΕ έχουν ήδη τραβήξει την προσοχή, και με την προσθήκη των αναλυτικών καταλόγων που τις συνοδεύουν, μιλάμε για δράσεις που απευθύνονται τόσο στους φίλους των εικαστικών όσο και σε εκείνους του βιβλίου (πολύ συχνά, κάποιος συνδυάζουν και τα δύο, αλλά ας μην παίρνουμε τίποτα ως δεδομένο).

Το βέβαιο είναι ότι πρόκειται για εκθέσεις Ελλήνων δημιουργών με σημαντικό έργο. Η ΕΒΕ

επιδεικνύει ιδιαίτερη ευαισθησία σε όσους είναι άδικα λησμονημένοι και παραγνωρισμένοι: Ελένη Σταθοπούλου, Ηρώ Κανακάκη, Μαριλένα Αραβαντινού, Αγγελος Σπαχής, Μάρκος Καμπάνης κ.ά.

Εως τώρα, οι εκθέσεις έχουν αφιερωθεί σε Έλληνες εικαστικούς καλλιτέχνες, είναι πολύ πιθανό ωστόσο στο μέλλον (και με την απαραίτητη οικονομική ενίσχυση βέβαια...) να επεκταθούν αυτές οι δράσεις και σε ξένους δημιουργούς.

Το μοναδικό κριτήριο επιλογής για όλα, εκδηλώσεις, εκδόσεις εκθέσεις, είναι η αξία και η σημασία, μακριά από συρμούς και κάθε είδους δοσοληψίες. Ολα γίνονται με απόφαση του εφορευτικού συμβουλίου. Την κύρια ευθύνη έχει ο Σταύρος Ζουμπουλάκης.

Να πούμε, όμως, εδώ ότι τα βιβλία της σειράς Λόγος προκύπτουν και αυτά από τις ομώνυμες εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στους ωραίους χώρους της ΕΒΕ. Βρισκόμαστε τώρα στη 14η ενότητα εκδηλώσεων του Λόγου. Έχουν πραγματοποιηθεί δηλαδή μέχρι τώρα μερικές δεκάδες τέτοιες εκδηλώσεις, με τρεις-τέσσερις ομιλητές η καθεμία. Την αφορμή τη δίνει συχνά, αλλά όχι πάντα, η επικαιρότητα (κυρίως οι πνευματικές επετείες).

Δεν γίνονται βέβαια όλες αυτές οι εκδηλώσεις βιβλία. Αυτό αποφασίζεται εκ των υστέρων, αφού πραγματοποιηθεί η εκδήλωση, με κύριο κριτήριο την ποιότητα και τη σημασία της. Παράδειγμα: όταν όλος ο κόσμος εορτάζει τα 100 χρόνια από τη γέννηση του Καμύ, δεν μπορεί η Εθνική Βιβλιοθήκη να απουσιάζει. Αυτά όμως τα πνευματικά ζητήματα δεν μπορούν να συζητούνται σε ένα κοινωνικό και ιστορικό κενό, εξ ου και η εκδήλωση για τον πόλεμο στην Ουκρανία και άλλες παρόμοιες.

Στο ίδιο πνεύμα εντάσσεται και το βιβλίο της σειράς που είναι αφιερωμένο στην Ανοιξη της Πράγας. Σε κάθε στρογγυλή επέτειο του 1968 γίνονται αμέτρητες εκδηλώσεις σε όλο τον κόσμο για τον παρισινό Μάη και γενικά για τις φοιτητικές εξεγέρσεις εκείνης της χρονιάς. Το 1968, όμως, ξεσηκώθηκαν και οι Τσέχοι και οι Σλοβάκοι φοιτητές, με ρίσκο και όχι εκ του ασφαλούς, χωρίς κανένα ικνος επαναστατικού θεατρικού, διεκδικώντας αυτό που οι δυτικοί φοιτητές είχαν αλλά δεν εκτιμούσαν τόσο, δηλαδή δημοκρατία και ατομικά δικαιώματα. Πραγματοποιήθηκε λοιπόν το 2018, στην 4η ενότητα εκδηλώσεων της σειράς Λόγος, μια εκδήλωση για την Ανοιξη της Πράγας,

Η θεματολογία των εκδόσεων υπερβαίνει κατά πολύ τη φιλολογική προσέγγιση και τη στενά πολιτική ή αισθητική παρέμβαση.

για την επέτειο των 40 χρόνων. Στην έκδοση του βιβλίου με τις εισηγήσεις, όμως, προστέθηκε και η εξαιρετικά ενδιαφέρουσα συζήτηση της εποχής εκείνης ανάμεσα στον Μίλαν Κούντερα και στον Βάτολαβ Χάβελ, από δύο κείμενα ο καθένας. Ο Κούντερα πίστευε ακόμη τότε στη δυνατότητα μετασχηματισμού του σοσιαλιστικού καθεστώτος, ενώ ο Χάβελ ήταν ξεκάθαρα υπέρ μιας πολυκομματικής δημοκρατίας δυτικού τύπου. Από αυτή τη σκοπιά, ένα τέτοιο τομείο έχει σημασία ιστορική, πολιτική αλλά και λογοτεχνική.

Οι πληροφορίες μας θέλουν στους υπό έκδοση τίτλους της

ΕΒΕ να περιλαμβάνεται ένας εξαιρετικός τόμος με το Ερωτικό Ημερολόγιο, 1867-1869, του Εμμανουήλ Ροΐδη, άγνωστο και ανέκδοτο κείμενο, γραμμένο στα γαλλικά. Η έκδοση θα είναι προφανώς δίγλωσση. Τη φιλολογική επιμέλεια έχουν ο Λάμπρος Βαρελάς και ο Σωτήρης Τσέλικας, που είχαν επιμεληθεί και την άλλη έκδοση με τις επιθεωρήσεις του Ροΐδη στην Ωρα, και τη μετάφραση από τα γαλλικά έχει αναλάβει η Μάρθα Βασιλειάδη. Πρόκειται επίσης να εκδοθούν τρία ακόμη βιβλία στη σειρά Λόγος, για τον Κοσμά Πολίτη, τον Ερνέστο Ρενάν και τον Πασκάλ.

Ανατυπώσεις

Σύμφωνα με τον Στ. Ζουμπουλάκη, «η ΕΒΕ έχει ικανούς υπαλλήλους, μόνιμους ή αποασπασμένους, για να αναλάβουν και να φέρουν σε πέρας τη διοργάνωση των εκδηλώσεων και την προβολή τους, όπως και για την πραγματοποίηση των εκθέσεων. Δεν έχει όμως προσωπικό για τη διδρυση, την επιμέλεια, τη σελοδοποίηση των βιβλίων. Γίνονται όλα με εξωτερικούς συνεργάτες. Σχεδόν σε όλα κάνω και εγώ μια τελευταία πλήρη διόρθωση. Τα βιβλία μας δεν έχουν την απήχηση που θα θέλαμε, δεν πάνε όμως και άσχημα. Θα αρχίσουμε σε λίγο τις ανατυπώσεις. Το πρώτο που ανατυπώθηκε ήταν το βιβλίο για τον Πικιώνη (όλα τα βιβλία μας τυπώνονται σε 1.000 αντίτυπα, εκτός από τους Καταλόγους, που τυπώνονται σε λίγο λιγότερα) και τώρα πρέπει να ανατυπωθεί και ο κατάλογος της έκθεσης του Μάρκου Καμπάνη (είχε τυπωθεί σε 700 αντίτυπα). Τα βιβλία μας πωλούνται στην ΕΒΕ, στο κατάστημα του ΚΠΣΝ και, βεβαίως, στα βιβλιοπωλεία (την κεντρική διάθεση την έχουν οι εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, του Γιάννη Νικολόπουλου)».